

JOAN BONET I BALTÀ (1906 - 1997)

Josep MASSOT i MUNTANER

El mes de juliol de 1997 va morir a Barcelona, després d'una llarga malaltia, mossèn Joan Bonet i Baltà, soci honorífic de la Societat Verdaguer. Nascut a Vilafranca del Penedès el 1906, tant el seu pare com el seu avi eren escultors i dibuixants i el pare, de més a més, era col·leccionista de ceràmica, afició que ell mateix va reprendre i fruit de la qual han estat moltes sales del Museu de Vilafranca i un llibre titulat *Ceràmica catalana. Pietat popular (segles XV-XIX)*, publicat pel Museu de Vilafranca mateix el 1988. D'una família benestant i molt religiosa, ingressà al Seminari de Barcelona quan encara no havia complert els deu anys i hi seguí una llarga carrera eclesiàstica fins a la ordenació sacerdotal, feta pel bisbe Josep Miralles i Sbert, el 1929. Des de jove va tenir inquietuds literàries i publicà articles a la revista *Acció*, de Vilafranca (amb pseudònim), i a la revista *Exercitatorium*, del Seminari. Les circumstàncies de la Dictadura de Primo de Rivera, contrària al catalanisme i especialment suspecta envers els clergues catalans, el dugueren a prometre al bisbe Miralles que es dedicaria a la història i no a altres activitats malvistes des de Madrid i des de Roma. Per això, compaginant-ho amb l'activitat parroquial que sempre va desenvolupar, va formar des de jove un important arxiu, on recollia material per a la història contemporània de l'Església de Catalunya i va anar preparant l'edició de dues mil cartes de Fèlix Sardà i Salvany que li havien arribat a les mans. La guerra civil, que l'agafà a la parròquia de Sant Joan d'Horta, de Barcelona, ocasionà l'incendi i la pèrdua de tot aquest arxiu. Ell mateix hagué de fugir cap a Itàlia, gràcies a la protecció de Joan Ramon Masoliver i sobretot del vilafranquí Pere Grases, al començament d'agost de 1936. Pel gener de 1937, s'incorporà a l'anomenada «Espanya nacional» i, des de Pamplona, fou destinat a la parròquia de Cabrejas del Campo, prop de Sòria.

El 1939, mossèn Bonet pogué tornar a Barcelona, on continuà la carrera parroquial, que acabaria a la parròquia de Sant Isidre Llaurador, a l'Hospitalet, creada des de tots els punts de vista per ell, i en la pre-

sidència del Col·legi de Rectors de Barcelona, des del qual afavorí iniciatives renovadores. Abans, però, fou desterrat, el 1940, a causa del seu suposat catalanisme, a una parròquia de muntanya, a Sant Julià del Montseny, des d'on promogué dues edicions del catecisme català de segon grau, fetes clandestinament en una impremta de Sant Celoni al començament dels anys quaranta. Gran admirador de Josep Torras i Bages, amic de la seva família, el 1945 llançà la idea de commemorar el centenari del seu naixement i, entre altres iniciatives, promogué l'edició de les *Obres completes* del bisbe de Vic en un sol volum, aparegut a l'Editorial Selecta el 1948, amb un extens pròleg de Bonet mateix. El 1945 i el 1952 va contribuir també activament a les commemoracions verdaguerianes que s'hi celebraren, amb conferències i articles sovint polèmics, en els quals defensà l'autenticitat de la vocació sacerdotal de Verdaguer, posada en dubte en algun punt pel seu biògraf Josep Miracle. Recollí alguns dels seus treballs sobre Verdaguer i sobre altres personatges dels segles XIX i XX als llibres *Modelos sacerdotales de intervencionismo apostólico*, Barcelona, 1947, i *Verdaguer. Vocació, sacerdoti, apostolat*, Barcelona, 1964. Una altra part de la seva producció, en bona part fruit de l'immens arxiu que va anar recollint, ara dipositat a la Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona, a la Facultat de Teologia de Catalunya, fou encabida, juntament amb un bon nombre de pàgines inèdites, a l'extens volum *L'Església catalana, de la Il·lustració a la Renaixença*, Barcelona, 1984, summa i suma dels temes que van apassionar l'autor al llarg de tota la seva vida. Encara el 1990, Bonet publicà, a Barcelona, amb la col·laboració decisiva de Casimir Martí, *L'integrisme a Catalunya. Les grans polèmiques: 1881-1888*, una gran obra que recollia les recerques fetes durant molts anys, en realitat part d'un tríptic que no va arribar mai a bon port. La malaltia progressiva i la mort van trobar mossèn Bonet quan pensava, amb l'entusiasme de sempre, en la preparació d'un nou volum miscel·lani que inclogués textos publicats i inèdits sobre els segles XIX i XX. El seu perfeccionisme i la dificultat creixent que tenia per a redactar amb fluïdesa li ho impediren, dissortadament.

Home de cor, amic dels seus amics i d'una gran generositat envers tothom, mossèn Bonet es va guanyar sempre l'estimació dels qui el van conèixer de prop i, quan es jubilà com a rector de Sant Isidre, va obtenir, el 1976, la medalla d'argent de la Ciutat de l'Hospitalet de Llobregat «per tal de donar testimoni de l'agraïment d'aquesta Corporació Municipal i de tota la ciutat que representa, per la importantíssima tas-

ca d'ordre religiós, cultural i social que ha portat a cap durant 29 anys que ha regentat l'esmentada parròquia». El 1987, d'altra banda, el Govern de la Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi, lliurada l'11 de gener de 1988, «per la seva llarga trajectòria de servei al país, a través de l'acció social de l'Església i de la investigació històrica. Cal destacar-ne els estudis sobre Jacint Verdaguer i Josep Torras i Bages, les relacions entre Catalunya i el Vaticà i sobre la defensa i salvaguarda que part de l'Església catalana ha fet, des del segle XVIII, de la nostra llengua». Els seus amics erudits, sacerdots, religiosos i laics, d'edats i de tendències ideològiques molt diverses —molts dels quals s'agruparen a la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica, Moderna i Contemporània de Catalunya, de la qual fou fundador i primer president—, li dedicaren, el 1983, un volum d'homenatge titulat *Contribució a la història de l'Església catalana*, aparegut a la «Biblioteca Abat Oliba» de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, la mateixa que més endavant havia d'acollir l'obra esmentada *L'Església catalana, de la Il·lustració a la Renaixença*. Amadeu-J. Soberanas i Lleó hi va aplegar pacientment tota la *Bibliografia de Mn. Joan Bonet i Baltà*, tant els escrits sobre pastoral com els escrits sobre història eclesiàstica i fins i tot les entrevistes aparegudes a la premsa fins aleshores. Mossèn Bonet va rebre encara un altre homenatge amb motiu del norantè aniversari, el llibre *Mossèn Joan Bonet i Baltà: noranta anys al servei de l'Església de Catalunya*, promogut igualment per Publicacions de l'Abadia de Montserrat el 1996, on foren reproduïts diversos treballs sobre la seva persona o les seves activitats —entre els quals cal destacar la semblança que li va dedicar Albert Manent, un dels seus millors amics i confidents—, alguna de les cartes de felicitació que havia rebut amb motiu dels noranta anys i una selecció de fotografies.